

การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” Kǒu และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” Pà:k

ธนภัทร์ ปานทองคำ

นักวิชาการอิสระ

E-mail: tanapat.pa9@outlook.com

Received: February 2, 2025; Revised: April 18, 2025; Accepted: June 26, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” (Pà:k) โดยใช้กรอบแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory 概念隐喻理论) ของ Lakoff และ Johnson เป็นหลักในการจำแนกมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางของสำนวน การวิเคราะห์ครอบคลุมประเภทความหมายของสำนวน (เชิงบวก เชิงลบ และเชิงพรรณนา) ประเภทพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการพูดมาก ความไม่จริงใจ ความสามารถในการพูด ผลของการพูด และวิถีชีวิต รวมถึงมิติทางวัฒนธรรมที่สอดแทรกในสำนวนด้านการเมือง การอบรมสั่งสอน ความสัมพันธ์ทางสังคม และวิถีชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า สำนวนทั้งสองภาษามีแนวโน้มสะท้อนภาพของ “ปาก” (Pà:k) หรือ “口” (Kǒu) ในฐานะตัวแทนของพฤติกรรมทางวจนภาษา แต่มีลักษณะการเปรียบเทียบและความหมายที่ต่างกัน กล่าวคือ สำนวนจีนมักปรากฏในรูปของ 成语 (chéngyǔ) ที่มีรากฐานจากวรรณกรรม ใช้ภาพเปรียบเทียบจากธรรมชาติ อาวุธ หรืออาหาร โดยเน้นผลกระทบของคำพูดต่อสังคม ขณะที่สำนวนไทยมีลักษณะกึ่งพูดกึ่งเขียน มีโครงสร้างหลากหลาย ใช้ภาพเปรียบเปรยจากชีวิตประจำวัน สัตว์ หรือพืช และเน้นพฤติกรรมเฉพาะบุคคลหรือความสัมพันธ์ใกล้ชิด

นอกจากนี้ ยังพบว่าสำนวนไทยและจีนต่างก็สะท้อนค่านิยมทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เช่น ความระมัดระวังในการพูด การให้ความสำคัญต่อศีลธรรมในคำพูด และการสื่อสารอย่างเหมาะสมกับบริบททางสังคม ผลการวิจัยจึงสามารถเสริมสร้างความเข้าใจด้านภาษาศาสตร์เชิงอุปลักษณ์ พร้อมทั้งมีคุณูปการต่อการสอนภาษาในเชิงวัฒนธรรมและการเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยเฉพาะในบริบทไทย-จีนซึ่งมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้นในปัจจุบัน

คำสำคัญ: อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์; สำนวนจีน; สำนวนไทย; คำว่า “口”; คำว่า “ปาก”

A COMPARATIVE STUDY OF CONCEPTUAL METAPHORS IN CHINESE IDIOMS CONTAINING "口" Kǒu (MOUTH) AND THAI IDIOMS CONTAINING THAI "ปาก" Pà:k (Mouth)

Tanapat Pantongkom
Independent Researcher

Abstract

This study aims to explore the similarities and differences in conceptual metaphors found in Chinese idioms containing the word “口” (Kǒu) and Thai idioms containing the word “ปาก” (Pà:k), using the Conceptual Metaphor Theory developed by Lakoff and Johnson as the primary analytical framework. The analysis focuses on categorizing the source and target domains of metaphors, examining the semantic types of idioms (positive, negative, and descriptive), the behavioral aspects they reflect (talkativeness, insincerity, verbal skill, consequences of speech, and lifestyle), and the cultural dimensions embedded within them (politics and power, moral instruction, social relationships, and ways of living).

The results reveal that idioms in both languages tend to represent “mouth” (“口” (Kǒu) or “ปาก”) as a metaphorical vehicle for verbal behavior. However, there are distinctions in how meanings are constructed. Chinese idioms, often in the form of 成语 (chéngyǔ), typically originate from classical literature and employ imagery from nature, weapons, or food, with an emphasis on the societal impact of speech. In contrast, Thai idioms are semi-formal, structurally varied, and draw metaphorical images from everyday life, animals, or plants, focusing more on individual behavior or close interpersonal relationships.

Furthermore, idioms in both languages reflect key cultural values, such as the importance of careful speech, moral responsibility in communication, and appropriateness within social context. The findings contribute to a deeper understanding of conceptual metaphor in language and offer practical implications for teaching Chinese and Thai as foreign languages, especially in culturally rich and increasingly interconnected Sino–Thai contexts.

Keywords: Conceptual Metaphor; Chinese Idioms; Thai Idioms; the word “口”; the word “ปาก”

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และค่านิยมในแต่ละสังคม การศึกษาภาษาจึงไม่เพียงเกี่ยวข้องกับถ้อยคำหรือไวยากรณ์เท่านั้น หากแต่ยังสะท้อนระบบความคิด ความเชื่อ และโลกทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หนึ่งในแนวทางสำคัญของการศึกษาภาษาที่สามารถเข้าถึงมิติเหล่านี้ได้อย่างลึกซึ้ง คือ แนวคิดอุปลักษณ์เชิงมนิทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory 概念隐喻理论) ซึ่งเสนอโดย Lakoff และ Johnson (2003) โดยชี้ว่า มนุษย์ใช้ประสบการณ์รูปธรรมจากร่างกายหรือสิ่งแวดล้อมในการทำความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมผ่านกลไกที่เรียกว่า “การถ่ายโยงมนิทัศน์” (Conceptual Mapping 概念映照模型) จากวงมนิทัศน์ต้นทาง (Source Domain 源域) ไปยังวงมนิทัศน์ปลายทาง (Target Domain 目标域)

อุปลักษณ์เชิงมนิทัศน์จึงมีบทบาทสำคัญในภาษาทุกภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสำนวนและคำพังเพย ซึ่งถือเป็นหน่วยภาษาที่สะท้อนประสบการณ์ร่วมและค่านิยมทางสังคมอย่างเข้มข้น สำนวนที่เกี่ยวข้องกับ “ปาก” ในภาษาไทย และ “口” (Kǒu) ในภาษาจีน เป็นตัวอย่างของการใช้มนิทัศน์ร่างกายในการอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ เช่น การพูด การสื่อสาร การแสดงอารมณ์ หรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ตัวอย่างเช่น สำนวนจีน 口蜜腹剑 (ปากมีน้ำผึ้งท้องมีดาบ) สื่อถึงการพูดจาไพเราะแต่มีเจตนาร้าย ขณะที่สำนวนไทย ปากหวานกันเปรี้ยว มีความหมายคล้ายคลึงกัน แต่เลือกใช้ภาพเปรียบเทียบต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นความหลากหลายเชิงวัฒนธรรมแม้จะมีจุดร่วมในทางแนวคิด

ในแง่นี้ สำนวนที่เกี่ยวข้องกับ “口” (Kǒu) และ “ปาก” จึงเป็นวัตถุดิบที่น่าสนใจในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมผ่านภาษาตามแนวคิดอุปลักษณ์ ตัวอย่างเช่น สำนวนจีนอย่าง 口是心非 (ปากพูดอย่าง ใจคิดอย่าง) แสดงพฤติกรรมที่ไม่ตรงไปตรงมา ในขณะที่ภาษาไทยมีสำนวน ปากว่ามือถึง ที่สะท้อนถึงความตรงไปตรงมาในการพูดและการกระทำ การเปรียบเทียบลักษณะเหล่านี้สามารถสะท้อนถึงคุณค่าทางสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ในภาษาไทย กับการรักษาหน้าหรือภาพลักษณ์ในวัฒนธรรมจีน (Zhang, 2020)

แม้จะมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาสำนวนหรืออุปลักษณ์ในภาษาไทยและภาษาจีนแยกกัน เช่น สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์ (2559) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบสำนวนไทย จีน และอังกฤษ หรือ Chunling (2024) ที่ศึกษาการถ่ายโยงอุปลักษณ์ในวาทกรรมจีน แต่ยังไม่มียานวิจัยใดที่ศึกษาการเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และ “ปาก” โดยใช้กรอบแนวคิดของอุปลักษณ์เชิงมนิทัศน์อย่างเป็นระบบในเชิงคู่ขนาน นอกจากนี้ยังพบว่า งานวิทยานิพนธ์ระดับมหาวิทยาลัย เช่น ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงหัวข้อใกล้เคียง แต่ยังไม่ได้เจาะจงวิเคราะห์ลักษณะอุปลักษณ์ในแง่ของกลไก Conceptual Metaphor 概念隐喻 อย่างละเอียด

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมนิทัศน์ในสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ของ Lakoff และ Johnson เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างอุปลักษณ์ ประเพณีความหมาย และมีวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านสำนวน

เหล่านี้ การศึกษานี้นอกจากจะมีคุณค่าทางภาษาศาสตร์เชิงอุปลักษณ์และการศึกษาวัฒนธรรมเปรียบเทียบแล้ว ยังมีศักยภาพในการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนและภาษาไทย โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะความเข้าใจเชิงวัฒนธรรมของผู้เรียนในบริบทพหุวัฒนธรรม

จากพื้นฐานแนวคิดและบริบทของปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงกำหนดคำถามวิจัยหลักไว้ดังนี้

- 1) สำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” มีความเหมือนและความแตกต่างกันในด้านประเภทความหมายอย่างไร ทั้งในเชิงบวก เชิงลบ และเชิงพรรณนา
- 2) สำนวนทั้งสองภาษามีรูปแบบการใช้อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในลักษณะใด และสามารถจำแนกออกเป็นประเภทอุปลักษณ์ใดบ้างตามกรอบของ Lakoff และ Johnson
- 3) พฤติกรรมทางสังคมและรูปแบบการสื่อสารใดที่สะท้อนออกมาผ่านสำนวนจีนและไทยที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และ “ปาก”
- 4) สำนวนเหล่านี้สะท้อนมิติทางวัฒนธรรมใดบ้าง เช่น ค่านิยม การสื่อสารระหว่างบุคคล การเมือง หรือการดำรงชีวิต และมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมจีนและไทยหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” โดยมุ่งเน้นการจำแนกประเภทอุปลักษณ์ ลักษณะการถ่ายทอดมนทัศน์ และความหมายที่แฝงอยู่ในแต่ละสำนวน
- 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันในด้านค่านิยมและมิติทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านสำนวนจีนและไทย ทั้งในบริบทของการสื่อสาร พฤติกรรมทางสังคม และการดำรงชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะสำนวนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) ในภาษาจีนเป็นหลัก แต่การศึกษาวิจัยฉบับนี้จะไม่วิจัยถึงสำนวนจีนที่มีคำว่า 嘴 (Zuǐ) ซึ่งแปลว่า ปาก เหมือนกัน เนื่องจากสำนวนจีนโดยส่วนใหญ่มักนิยมใช้คำว่า “口” (Kǒu) มาประกอบสร้างสำนวนมากกว่าและน่าสนใจมากกว่าคำว่า 嘴 (Zuǐ) และหากวิจัยทั้งสองคำนี้ ผู้วิจัยเกรงว่าอาจมีขอบเขตการวิจัยที่กว้างเกินไปแก่การวิจัยครั้งนี้

โดยการวิจัยครั้งนี้จะวิจัยสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) เปรียบเทียบกับสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” Pà:k โดยจะครอบคลุมสำนวนที่สะท้อนพฤติกรรมสื่อสาร การแสดงออก และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ทั้งนี้จะไม่รวมคำประสมหรือคำที่มีความหมายเกี่ยวกับ “口” Kǒu และ “ปาก”

Pà:k ที่ไม่ใช่สำนวน การศึกษาจะครอบคลุมสำนวนที่ใช้ในภาษาจีนกลางมาตรฐานและภาษาไทยมาตรฐาน โดยไม่รวมสำนวนในภาษาถิ่นอื่นๆ

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยจะศึกษาสำนวนจีนจำนวน 12 สำนวนจากพจนานุกรม 汉语成语源流大辞典 (全两册) (修订版) และสำนวนไทยจำนวน 17 สำนวนจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และหนังสือสำนวนไทยขุนวิจิตรมาตรา โดยคัดเลือกเฉพาะสำนวนที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบันและมีความถี่ในการใช้สูง

3) ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาประกอบไปด้วย ดังนี้

1. อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ที่ปรากฏในสำนวน
2. ประเภทความหมายของสำนวน (เชิงบวก/เชิงลบ)
3. บริบททางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านสำนวน

วิธีดำเนินงานวิจัย

1) รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research 定性研究) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis 比较分析) ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis 内容分析) เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของการใช้อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ในสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” โดยพิจารณาทั้งความหมายตรง ความหมายแฝง บริบทการใช้ และมีมิติทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอยู่ในสำนวน

การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิด “ทฤษฎีอุปลักษณเชิงมโนทัศน์” (Conceptual Metaphor Theory 概念隐喻理论) ของ Lakoff และ Johnson (2003) เป็นแนวคิดหลัก โดยจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวงมโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain 源域) และ วงมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain 目标域) ที่ปรากฏในสำนวน พร้อมทั้งจำแนกประเภทของอุปลักษณ เช่น อุปลักษณกายภาพ (Physical Metaphor 具体隐喻) อุปลักษณทางสัมพันธภาพ (Structural Metaphors 结构隐喻) และอุปลักษณเชิงวัฒนธรรม (Cultural Metaphors 文化隐喻)

2) แหล่งข้อมูลและเกณฑ์การคัดเลือกสำนวน

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ได้แก่

- (1) คัดเลือกสำนวนภาษาจีนจากพจนานุกรม 汉语成语源流大辞典 (全两册) (修订版)
- (2) คัดเลือกสำนวนภาษาไทยจาก พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และหนังสือ

สำนวนไทยขุนวิจิตรมาตรา

โดยเกณฑ์การคัดเลือกสำนวนมีดังนี้

- (1) ต้องมีคำว่า “口” (Kǒu) (ในภาษาจีน) หรือ “ปาก” (ในภาษาไทย) ปรากฏอย่างชัดเจนในโครงสร้างสำนวน
- (2) เป็นสำนวนที่ยังคงมีการใช้อยู่ในปัจจุบันและมีความแพร่หลาย
- (3) สะท้อนพฤติกรรมหรือทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการพูด การแสดงออก หรือการสื่อสาร
- (4) สามารถวิเคราะห์ในมิติเชิงอุปลักษณ์และวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน

3) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

- (1) การรวบรวมข้อมูล
รวบรวมสำนวนจีนและไทยที่ตรงตามเกณฑ์จากพจนานุกรม หนังสือ และฐานข้อมูลออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ พร้อมบันทึกคำอธิบาย ความหมาย บริบทการใช้ และตัวอย่างของแต่ละสำนวน
- (2) การคัดเลือกและจัดหมวดหมู่สำนวน
คัดเลือกสำนวนที่เข้าเกณฑ์ และจัดหมวดหมู่เบื้องต้นตามประเภทของความหมาย (เชิงบวก เชิงลบ เชิงพรรณนา)
- (3) การวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์
ใช้กรอบทฤษฎีของ Lakoff & Johnson วิเคราะห์รูปแบบการถ่ายโยงมนทัศน์ระหว่างวงมนทัศน์ต้นทาง (Source Domain 源域) และ วงมนทัศน์ปลายทาง (Target Domain 目标域) ของแต่ละสำนวน พร้อมจำแนกอุปลักษณ์ออกเป็นประเภทต่างๆ
- (4) การวิเคราะห์เปรียบเทียบทางวัฒนธรรม
เปรียบเทียบสำนวนจีนและไทยในเชิงค่านิยม วัฒนธรรม การสื่อสาร และพฤติกรรมสังคมที่สะท้อนผ่านสำนวน

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- (1) แบบบันทึกข้อมูลสำนวน สำหรับเก็บข้อมูลแต่ละสำนวน ได้แก่ ความหมายตรง ความหมายแฝง บริบท ตัวอย่างการใช้
- (2) ตารางวิเคราะห์อุปลักษณ์ ใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และจำแนกวงมนทัศน์ต้นทาง (Source Domain 源域) และ วงมนทัศน์ปลายทาง (Target Domain 目标域) รวมถึงประเภทของอุปลักษณ์ในแต่ละสำนวนอย่างเป็นระบบ
- (3) ตารางเปรียบเทียบวัฒนธรรม สำหรับแสดงความแตกต่างของค่านิยมและแนวคิดที่แฝงอยู่ในสำนวนแต่ละภาษา

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

ระดับที่ 1 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ศึกษาความหมายตรงและความหมายแฝง บริบท และโครงสร้างของสำนวน

ระดับที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของสำนวนทั้งสองภาษาในแง่ภาษาและวัฒนธรรม

ระดับที่ 3 การวิเคราะห์เชิงอุปลักษณ์ ใช้ทฤษฎี Conceptual Metaphor 概念隐喻 จำแนกกลไกการสร้างอุปลักษณ์ เช่น การเปรียบ “ปาก” เป็นแหล่งอำนาจ การเชื่อมโยงกับพฤติกรรม เป็นต้น

6) การนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัยจะนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยอ้างอิงตัวอย่างสำนวนจริง พร้อมตารางสรุปการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็น ได้แก่ ความหมาย อุปลักษณ์ และมิติทางวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นความแตกต่างเชิงระบบระหว่างสำนวนจีนและไทยได้อย่างชัดเจน ตลอดจนสรุปข้อค้นพบเพื่อเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลของการวิจัย

1) สำนวนจีนและไทยที่ปรากฏในงานวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์สำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory 概念隐喻理论) เพื่อศึกษาความหมาย พฤติกรรม และค่านิยมทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านสำนวนของทั้งสองภาษา โดยเน้นการเปรียบเทียบทั้งในเชิงความหมายและโครงสร้างทางภาษา

ผู้วิจัยได้รวบรวมสำนวนจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับในวงวิชาการ ดังนี้

(1) สำนวนจีน จำนวน 12 สำนวน โดยคัดเลือกจาก 《汉语成语源流大辞典（全两册）（修订版）》 ซึ่งเป็นพจนานุกรมเฉพาะทางด้านสำนวนสุภาษิตจีนที่มีการระบุความหมาย ที่มา และการใช้งานอย่างละเอียด

(2) สำนวนไทย จำนวน 17 สำนวน คัดเลือกจากแหล่งข้อมูลหลัก ได้แก่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และ หนังสือสำนวนไทยขุนวิจิตรมาตรา ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ที่ได้รับการรับรองทางวิชาการ

โดยในการคัดเลือกสำนวนจีน ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า “口” (Kǒu) แทนคำว่า “嘴” (Zuǐ) เนื่องจาก “口” (Kǒu) มีสถานะทางวรรณกรรมที่สูงกว่า มักปรากฏในภาษาจีนคลาสสิกและสำนวนที่เป็น 成语 (chéngyǔ) โดยตรง ขณะที่คำว่า “嘴” (Zuǐ) มีลักษณะเป็นภาษาพูดหรือมีความหมายแคบกว่า ใช้กับบริบททั่วไปในชีวิตประจำวันจึงไม่ตรงกับเป้าหมายของงานวิจัยนี้

สำหรับลักษณะของสำนวน ผู้วิจัยพิจารณาสำนวนจีนในลักษณะของ 成语 (chéngyǔ) ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วย สี่พยางค์ มีความหมายเชิงอุปมาอุปไมยที่ชัดเจน มีที่มาทางวรรณกรรม และไม่สามารถ

แยกใช้คำในเชิงเดียว ส่วนสำนวนไทยมักมีโครงสร้าง สามถึงห้าพยางค์ และสามารถปรากฏได้ในรูปแบบคล้องจองหรือสัมผัสใน มีความหมายโดยนัยคล้ายคลึงกับ 成语(chéngyǔ) แม้จะมีความยืดหยุ่นทางโครงสร้างมากกว่า

ตารางที่ 1 รายชื่อสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (kǒu) พร้อมคำแปล ความหมาย และแหล่งที่มา

ลำดับ	สำนวนจีน	คำอ่าน	เปรียบเทียบกับสำนวนไทยใกล้เคียง	คำแปลไทย
1	口是心非	kǒu shì xīn fēi	ปากไม่ตรงกับใจ	ปากไม่ตรงกับใจ
2	口蜜腹剑	kǒu mì fù jiàn	ปากหวานกันเปรี้ยว	ปากมีน้ำผึ้ง ท้องมีดาบ
3	口无遮拦	kǒu wú zhē lán	ปากไม่มีหูรูด	ปากไว พูดไม่ระวัง
4	口不择言	kǒu bù zé yán	ปากเป็นชักยนต์	พูดจาไม่ยั้งคิด
5	口出狂言	kǒu chū kuáng yán	ละเลงขนมเบื้องด้วยปาก	พูดโอ้อวดเกินจริง
6	信口开河	xìn kǒu kāi hé	ซ้องปากแตก	พูดจาเรื่อยเปื่อย ไร้ความรับผิดชอบ และไร้เหตุผล
7	狗口里吐不出象牙	gǒu kǒu lǐ tǔ bù chū xiàng yá	ปากปราศรัยใจเชือดคอ	คนไม่ดีมักพูดได้แต่สิ่งที่ไม่ดี
8	口若悬河	kǒu ruò xuán hé	ปากพูดคล่องเหมือนล่องน้ำ	พูดจาคล่องแคล่ว
9	口传心授	kǒu chuán xīn shòu	ปากกับใจตรงกัน	ถ่ายทอดด้วยใจจริง
10	众口铄金	zhòng kǒu shuò jīn	ปากคนมากอาจหลอมทองได้	ปากพูดกันหลายเสียงย่อมมีพลัง
11	祸从口出	huò cóng kǒu chū	ปลาหมอตายเพราะปาก	พูดจาไม่คิด ก่อปัญหา
12	防民之口，甚于防川	fáng mín zhī kǒu, shèn yú fáng chuān	ปากคนยาวกว่าปากกา	ปากคนยากห้าม

ตารางที่ 2 รายชื่อสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” พร้อมความหมายโดยย่อและแหล่งที่มา

ลำดับ	สำนวนไทย	เปรียบเทียบกับสำนวนจีนใกล้เคียง	ความหมายโดยย่อ
1	ปากหวานกันเปรี้ยว	口蜜腹剑	พูดดีแต่เจตนาคิดร้าย
2	ปากปราศรัยใจเชือดคอ	佛口蛇心	พูดดีแต่พฤติกรรมไม่ดี
3	ละเลงขนมเบื้องด้วยปาก	口出狂言	ดีแต่พูด แต่ทำไม่ได้

4	ช่องปากแตก	信口开河	พูดมาก เก็บความลับไม่อยู่
5	ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ	狗口里生不出象牙	ปากพูดดีด้วยแต่ใจไม่บริสุทธิ์
6	ปากไม่มีหูรูด	口无遮拦	พูดไม่รู้อะไรควรพูดหรือไม่ควรพูด
7	ปากเป็นชกยนต์	口不择言	พูดจาวอกกล่าวผู้อื่นไม่รู้จักหยุด
8	ปลาหมอตายเพราะปาก	祸从口出	คนที่พูดพล่อย หรือพูดไม่ระวังปากจนได้รับอันตราย
9	ปากเปี้ยปากแฉะ	口齿伶俐	การพูดเรื่องเดิมๆ ซ้ำๆ จนอีกฝ่ายรำคาญ
10	ปากกับใจไม่ตรงกัน	口是心非	พูดอย่าง คิดอีกอย่าง
11	ปากว่ามือถึง	心直口快	พูดไปกระทำด้วย (บางกรณีสื่อรุนแรง) หมายเหตุ: สื่อได้ทั้งบวก/ลบ
12	ปากเป็นเอกเลขเป็นโท	守口如瓶	พูดมีน้ำหนักรักษา พังขึ้น
13	ปากคนยาวกว่าปากกา	防民之口，甚于防川	ปากคนยากห้าม
14	พูดดีเป็นศรีแก่ปาก	出口成章	พูดจาดีเยี่ยมเป็นที่นิยมชมชอบ
15	ปากกัดตีนถีบ	口吐珠玑	ต่อสู้ดิ้นรนทำงานเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง
16	ปากหอยปากปู	口若悬河	ชอบพูดนิพนธ์
17	ปากว่าตาขยิบ	心口不一	พูดอย่างหนึ่งทำอีกอย่าง

2) ประเภทความหมายของสำนวน

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทความหมายของสำนวนจีนและไทยที่มีคำว่า “口” (kǒu) และ “ปาก” ออกเป็นสามประเภทหลัก ได้แก่ ความหมายเชิงบวก ความหมายเชิงลบ และความหมายเชิงพรรณนา โดยพิจารณาจากความหมายโดยนัย ความรู้สึกนึกคิดที่สื่อออกมาในบริบททั่วไป ตลอดจนทัศนคติของสังคมต่อพฤติกรรมที่สำนวนนั้นกล่าวถึง ทั้งนี้เพื่อศึกษาความถี่และแนวโน้มของการใช้อุปมาอุปไมยในแต่ละภาษาในการตีความพฤติกรรมมนุษย์

ผลการจำแนกพบว่า สำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (kǒu) ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มความหมายเชิงลบจำนวน 8 สำนวน เช่น 祸从口出 (ภัยเกิดจากคำพูด) หรือ 口蜜腹剑 (พูดหวานแต่มีเจตนาร้าย) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความระมัดระวังในวัฒนธรรมจีนเกี่ยวกับการพูด การแสดงออก และผลกระทบทางสังคมจากคำพูดของบุคคล ในขณะที่สำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” ส่วนใหญ่ก็สะท้อนความหมายเชิงลบเช่นกัน แต่มีความหลากหลายในอารมณ์และระดับ เช่น ปลาหมอตายเพราะปาก (พูดมากจนเป็นภัย) หรือ ช่องปากแตก ปากไม่มีหูรูด (พูดจนความลับรั่ว) รวมถึงสำนวนที่มีความหมายผสมหรือคลุมเครือ เช่น ปากว่ามือถึง ซึ่งอาจใช้ได้ทั้งในบริบทเชิงบวกและลบ

นอกจากนี้ยังพบว่าสำนวนในทั้งสองภาษามีสัดส่วนของความหมายเชิงพรรณนาที่ไม่แสดงคุณค่า

ทางบวกหรือลบชัดเจน เช่น สำนวนจีน 信口开河 (พูดเรื่องไร้สาระ) และสำนวนไทยอย่าง ปากเปียกปากแฉะ ที่ใช้พรรณนาพฤติกรรมที่พูดมาก แต่ไม่ได้มีน้ำเสียงวิจารณ์รุนแรง โดยรวมแล้ว การใช้ภาษาในสำนวนทั้งสองภาษานิยมใช้ “ปาก” หรือ “口” เป็นเครื่องมือในการตีความบุคลิกภาพ พฤติกรรม และเจตนาของบุคคลในทางที่มีคุณค่าทางศีลธรรม

สรุปผลการจำแนกประเภทความหมายสามารถดูได้ในตารางที่ 3 และตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ประเภทความหมายของสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (kǒu)

ลำดับ	สำนวนจีน	คำอ่าน	ความหมายโดยย่อ	ประเภทความหมาย
1	口是心非	kǒu shì xīn fēi	พูดอย่างหนึ่ง คิดอีกอย่าง	เชิงลบ
2	口蜜腹剑	kǒu mì fù jiàn	พูดดีแต่คิดร้าย	เชิงลบ
3	口无遮拦	kǒu wú zhē lán	พูดไม่ยั้งคิด	เชิงลบ
4	口不择言	kǒu bù zé yán	พูดไม่เลือกคำ	เชิงลบ
5	口出狂言	kǒu chū kuáng yán	พูดจาโอหัง	เชิงลบ
6	狗口里吐不出象牙	gǒu kǒu lǐ tǔ bù chū xiàng yá	คนไม่ดีพูดไม่ดี	เชิงลบ
7	众口铄金	zhòng kǒu shuò jīn	ปากคนมากมีอิทธิพล	เชิงลบ
8	祸从口出	huò cóng kǒu chū	ภัยเกิดจากคำพูด	เชิงลบ
9	口若悬河	kǒu ruò xuán hé	พูดจาคล่องแคล่ว	เชิงบวก
10	口传心授	kǒu chuán xīn shòu	ถ่ายทอดด้วยวาจาและใจ	เชิงบวก
11	防民之口，甚于防川	fáng mín zhī kǒu, shèn yú fáng chuān	ปากประชาชนยากห้าม	เชิงพรรณนา
12	信口开河	xìn kǒu kāi hé	พูดเรื่องไร้สาระ	เชิงพรรณนา

ตารางที่ 4 ประเภทความหมายของสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก”

ลำดับ	สำนวนไทย	ความหมายโดยย่อ	ประเภทความหมาย
1	ปากปราศรัยใจเชือดคอ	พูดดีแต่คิดร้าย	เชิงลบ
2	ปากหวานกันเปรี้ยว	พูดดีแต่พฤติกรรมไม่ดี	เชิงลบ
3	เลลงขนมเบื่องด้วยปาก	ดีแต่พูด แต่ทำไม่ได้จริง	เชิงลบ
4	ซ้อปากแตก	พูดมากจนความลับรั่ว	เชิงลบ
5	ปากไม่มีหูรอด	พูดไม่รู้จะไรควรพูดหรือไม่ควรพูด	เชิงลบ

ลำดับ	สำนวนไทย	ความหมายโดยย่อ	ประเภทความหมาย
6	ปากเป็นชกยันต์	พูดจาวากล่าวผู้อื่นไม่รู้จักหยุด	เชิงลบ
7	ปากคนยาวกว่าปากกา	ปากคนยากห้าม	เชิงลบ
8	ปากเปียกปากแฉะ	พูดไม่หยุดไม่หยาบ	เชิงพรรณนา
9	ปลาหมอตายเพราะปาก	พูดไม่ระวังปากจนได้รับอันตราย	เชิงลบ
10	ปากกับใจไม่ตรงกัน	พูดอย่าง คิดอีกอย่าง	เชิงลบ
11	ปากว่ามือถึง	พูดแล้วลงมือ (สื่อได้ทั้งบวกและลบ)	เชิงพรรณนา*
12	ปากเป็นเอกเลขเป็นโท	พูดมีน้ำหนัก ฟังขึ้น	เชิงบวก
13	พูดดีเป็นศรีแก่ปาก	พูดจาดีเยี่ยมเป็นที่นิยมชมชอบ	เชิงบวก
14	ปากกัดตีนถีบ	ต่อสู้ดิ้นรนเลี้ยงชีพ	เชิงบวก
15	ปากไม่สิ้นกลืนน้ำนม	ยังเด็ก ไร้ประสบการณ์	เชิงพรรณนา
16	ปากหอยปากปู	ชอบพูดนินทา	เชิงลบ
17	ปากว่าตาขยิบ	พูดอย่าง ทำอย่าง	เชิงลบ

หมายเหตุ: สำนวน “ปากว่ามือถึง” ขึ้นอยู่กับบริบท อาจสื่อถึงความขยันหรือความรุนแรง จึงจัดเป็น เชิงพรรณนา

3) อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในสำนวน

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเรื่องอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory 概念隐喻理论) ที่เสนอโดย Lakoff และ Johnson (2003) เพื่อทำความเข้าใจกลไกทางภาษาและความหมายเชิงลึกของสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” โดยอุปลักษณ์ในที่นี้หมายถึงกระบวนการที่มนุษย์ใช้ประสบการณ์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น อวัยวะ สัตว์ หรือธรรมชาติ เพื่ออธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความคิด พฤติกรรม หรือคุณค่าทางสังคมผ่านกลไกการถ่ายโยงจากวงมโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain 源域) ไปยังวงมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain 目标域)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำนวนทั้งหมด พบว่า คำว่า “口” (kǒu) ในภาษาจีนและ “ปาก” ในภาษาไทยมิได้ทำหน้าที่เพียงแค่สื่อถึงอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายเท่านั้น หากแต่มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนความเชื่อ มโนทัศน์ และค่านิยมของสังคมผ่านการใช้อย่างที่เปรียบเปรยและลึกซึ้ง สำนวนเหล่านี้จึงถือเป็นหลักฐานทางภาษาที่แสดงให้เห็นถึงการจัดระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาทั้งสองวัฒนธรรม

ในสำนวนภาษาจีนและภาษาไทย คำว่า “口” (kǒu) และ “ปาก” ถูกใช้เป็นวงมโนทัศน์ต้นทางร่วมกับกลุ่มคำอื่นๆ ที่แสดงถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น อาวุธ อาหาร สัตว์ หรือธรรมชาติ ซึ่งการจับคู่ของคำเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นแบบสุ่ม แต่สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ในฐานะสิ่งมีชีวิตที่ใช้คำพูดเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสดงความคิด สร้างความสัมพันธ์ หรือแม้แต่ทำร้ายผู้อื่น ตัวอย่างเช่น สำนวนจีน “口蜜腹剑” (ปากน้ำผึ้งท้องมีดาบ) ใช้ภาพของน้ำผึ้งและดาบในการสื่อถึงคำพูดที่ไพเราะแต่มีอันตรายแฝงอยู่

ภายใน ในขณะที่สำนวนไทย “ปากหวานกันเปรี้ยว” ก็สะท้อนแนวคิดเดียวกัน คือการพูดจาไพเราะแต่มีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจ โดยทั้งสองสำนวนต่างมีวงมโนทัศน์ต้นทางคืออาหารและอวัยวะ และมีวงมโนทัศน์ปลายทางเป็นพฤติกรรมหรือเจตนา

การวิเคราะห์ยังพบว่าสำนวนภาษาจีนมีแนวโน้มที่จะใช้ภาพเปรียบเทียบที่มีที่มาทางวรรณกรรมหรือวาทกรรมของขงจื๊อ เช่น “口传心授” ที่สื่อถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้จากปากสู่ใจ หรือ “防民之口，甚于防川” ที่สะท้อนถึงการควบคุมวาทกรรมสาธารณะ ในขณะที่สำนวนไทยมักสะท้อนชีวิตประจำวันและวิถีของประชาชน เช่น “ปากกัดตีนถีบ” ซึ่งหมายถึงความขยัน อดทนดิ้นรนเลี้ยงชีพ

นอกจากนี้ การเปรียบเทียบยังแสดงให้เห็นว่าวงมโนทัศน์ต้นทางที่ปรากฏบ่อย ได้แก่ อวัยวะ (口 / ปาก คอ ตา ใจ มือ ท้อง หูรูด), สัตว์ (หอย ปู ปลาหมึก), อาหาร (น้ำผึ้ง น้ำนม), ธรรมชาติ (แม่น้ำ), อาวุธ (ดาบ) และการกระทำ (กัด ถีบ) ส่วนวงมโนทัศน์ปลายทางมักเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ เช่น ความไม่จริงใจ ความสามารถในการพูด ความก้าวร้าว ความพยายาม และความซื่อสัตย์

การถ่ายโยงอุปลักษณ์ในสำนวนจีนและไทยแม้จะมีลักษณะร่วมในด้านโครงสร้าง แต่ในรายละเอียดกลับสะท้อนความแตกต่างของวัฒนธรรม เช่น สำนวนจีนให้ความสำคัญกับการควบคุมวาทกรรมในบริบทของรัฐหรือสังคม รวมถึงมิติของการสั่งสอนตามค่านิยมขงจื๊อ ในขณะที่สำนวนไทยให้ความสำคัญกับพฤติกรรมรายบุคคล ความสัมพันธ์ส่วนตัว และวิถีชีวิตของคนธรรมดา ตัวอย่างเช่น “众口铄金” สื่อถึงพลังของเสียงส่วนรวม ซึ่งแสดงถึงแนวคิดแบบรวมหมู่ ขณะที่ “ปากเป็นเอกเลขเป็นโท” ให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของคำพูดส่วนบุคคล

เพื่อให้เห็นภาพรวมของการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในสำนวนจีนและไทย ผู้วิจัยได้จัดทำตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวงมโนทัศน์ต้นทางและปลายทางของสำนวนที่ศึกษาไว้ดังนี้

ตารางที่ 5 กลุ่มอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในสำนวนจีน

ลำดับ	สำนวน	ภาษา	คำแปล	วงมโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain)	วงมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain)
1	口是心非	จีน	ปากพูดอีกอย่าง ใจคิดอีกอย่าง	อวัยวะ (ปาก-หัวใจ)	ความคิด ความไม่จริงใจ
2	口蜜腹剑	จีน	ปากหวานแต่แฝง เจตนาร้าย	อาหาร-อาวุธ	บุคลิกภาพ เจตนา
3	口无遮拦	จีน	พูดโดยไม่ยั้งคิด	อวัยวะ (ปาก)	พฤติกรรมการพูด
4	口不择言	จีน	พูดโดยไม่เลือก ถ้อยคำ	อวัยวะ (ปาก)	การพูด พฤติกรรมไร้ยั้ง คิด
5	口出狂言	จีน	พูดโอ้อวด พูด เกินจริง	การเปล่ง/แรง (เปล่ง ออกจากปาก)	พฤติกรรมโอหัง

ลำดับ	สำนวน	ภาษา	คำแปล	วงมโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain)	วงมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain)
6	信口开河	จีน	พูดเรื่องไร้สาระ	อวัยวะ (ปาก) ธรรมชาติ- แม่น้ำ	พฤติกรรม พูดมาก
7	狗口里吐不出象牙	จีน	ปากหมาคาย งาช้างไม่ได้	สัตว์-วัตถุล้ำค่า	บุคลิกภาพ/ฐานะทาง สังคม
8	口若悬河	จีน	พูดไหลลื่นดัง แม่น้ำ	ธรรมชาติ (แม่น้ำ)	ความสามารถในการพูด
9	口传心授	จีน	ถ่ายทอดด้วยปาก และใจ	อวัยวะ (ปาก-หัวใจ)	การถ่ายทอดความรู้
10	众口铄金	จีน	ปากคนมาก หลอมทองได้	วัสดุ (ทองคำ-ไฟ)	อิทธิพลทางสังคม
11	祸从口出	จีน	ภัยมาจากคำพูด	อวัยวะ (ปาก)	ผลลัพธ์ของการพูด
12	防民之口， 甚于防川	จีน	ห้ามปาก ประชาชนยาก กว่ากันแม่น้ำ	ธรรมชาติ (น้ำ/ แม่น้ำ)	การเมือง-อำนาจ

ตารางที่ 6 กลุ่มอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในสำนวนไทย

ลำดับ	สำนวน	ภาษา	คำแปล	วงมโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain)	วงมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain)
1	ปากปราศรัยใจ เชือดคอ	ไทย	พูดดีแต่คิดร้าย	อวัยวะ (ปาก-ใจ)	ความไม่จริงใจ
2	ปากหวานกัน เปรี้ยว	ไทย	พูดดีแต่ทำตัวไม่ ดี	รสชาติ-อวัยวะ	พฤติกรรมสองด้าน
3	ปากไม่มีหurut	ไทย	ปากไว พูดอะไร ไม่ควรพูด	อวัยวะ (ปาก-หurut)	พฤติกรรมการพูด
4	ซ้องปากแตก	ไทย	พูดมากจน ความลับรั่ว	เครื่องดนตรี(ปาก ซ้อง)	การเปิดเผยความลับ
5	ปากคนยาวกว่า ปากกา	ไทย	ปากคนยากห้าม	อวัยวะ (ปาก) สัตว์ (อีกา)	การพูดต่อกัน

ลำดับ	สำนวน	ภาษา	คำแปล	วงมโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain)	วงมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain)
6	ละเลงขนมเบื้อง ด้วยปาก	ไทย	ดีแต่พูด แต่ทำ ไม่ได้จริง	อวัยวะ (ปาก) อาหาร (ขนมเบื้อง)	พฤติกรรมกรพูด
7	ปากเป็นชกยนต์	ไทย	พูดจาว่ากล่าว ผู้อื่นไม่รู้จักหยุด	ปริมาณ	พฤติกรรมกรพูด
8	ปากเปียกปากแฉะ	ไทย	พูดไม่หยุด	สภาพเปียก-น้ำลาย	การพูดมาก
9	ปลาหมอตาย เพราะปาก	ไทย	พูดไม่ระวังปาก จนได้รับ อันตราย	อวัยวะ (ปาก) สัตว์ (ปลาหมอ)	พฤติกรรมกรพูด
10	ปากกับใจไม่ ตรงกัน	ไทย	พูดอย่าง คิดอีก อย่าง	อวัยวะ (ปาก-ใจ)	ความไม่ตรงไปตรงมา
11	ปากว่ามือถึง	ไทย	พูดแล้วลงมือ ทันที	อวัยวะ (ปาก-มือ)	การกระทำตรงกับ คำพูด
12	ปากเป็นเอกเลข เป็นโท	ไทย	พูดมีน้ำหนัก ฟัง ขึ้น	เสียง-การนับ	ความน่าเชื่อถือ
13	พูดดีเป็นศรีแก่ ปาก	ไทย	พูดจาดียอมเป็น ที่นิยมชมชอบ	อวัยวะ (ปาก)	พฤติกรรมกรพูด
14	ปากกัดตีนถีบ	ไทย	ดิ้นรนเลี้ยงชีพ	อวัยวะ (ปาก-เท้า)	ความมานะอดทน
15	ปากไม่สิ้นกลืน น้ำนม	ไทย	ยังเด็ก ยังไร้ เดียงสา	กลืน-น้ำนม	ความไร้ประสบการณ์
16	ปากหอยปากปู	ไทย	ชอบนินทา	สัตว์เปลือกแข็ง	พฤติกรรมนินทา
17	ปากว่าตาขยิบ	ไทย	พูดไม่ตรงกับทำ	อวัยวะ (ปาก-ตา)	ความเจ้าเล่ห์

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าสำนวนทั้งสองภาษามีการใช้ภาพพจน์ที่คล้ายคลึงกันในระดับหนึ่ง แต่มีการเลือกวงมโนทัศน์ต้นทางและปลายทางที่สะท้อนลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน ซึ่งยืนยันว่าอุปักษ์ทางภาษานั้นเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในระบบคิดของแต่ละสังคม และสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาเชิงวัฒนธรรมเปรียบเทียบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) พฤติกรรมที่สะท้อนผ่านสำนวน

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้จำแนกพฤติกรรมที่สะท้อนผ่านสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” ออกเป็น 5 ประเภทหลัก ได้แก่ (1) การพูดมากหรือพูดโดยไม่ยั้งคิด (2) ความไม่จริงใจและความไม่ตรงไปตรงมา (3) ความสามารถในการพูด (4) ผลของการพูดที่นำไปสู่ผลกระทบทาง

สังคมหรือส่วนบุคคล และ (5) วิธีชีวิตและพฤติกรรมการดำรงชีวิต โดยการจำแนกนี้ตั้งอยู่บนฐานของการตีความความหมายโดยนัยของแต่ละสำนวน และพิจารณาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ (Conceptual Metaphor) ที่อยู่เบื้องหลังการใช้สำนวนเหล่านั้น

การเปรียบเทียบพบว่าสำนวนจีนและไทยต่างให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการพูดในฐานะที่สะท้อนบุคลิกภาพ เจตนา และคุณค่าทางสังคม แต่แนวโน้มในการนำเสนอมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สำนวนจีนมักใช้โครงสร้างที่รัดกุม กระชับ และมีการอ้างอิงเชิงวรรณกรรมหรือแนวคิดแบบปรัชญา ขณะที่สำนวนไทยมีลักษณะเป็นภาษาพูดมากกว่า มีการใช้ภาพเปรียบเทียบที่อิงจากบริบทท้องถิ่นและความใกล้ชิดในชีวิตประจำวัน

ตารางต่อไปนี้จะแสดงการจำแนกสำนวนทั้ง 29 สำนวนตามประเภทพฤติกรรม พร้อมทั้งเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในเชิงภาษาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 7 การจำแนกประเภทพฤติกรรมที่สะท้อนในสำนวนจีนและไทย

ลำดับ	สำนวน	ประเภทพฤติกรรม	ลักษณะพฤติกรรม
1	口是心非	ความไม่จริงใจ	พูดอย่างหนึ่งแต่ใจคิดอีกอย่าง
2	口蜜腹剑	ความไม่จริงใจ	พูดไพเราะแต่แฝงอันตราย
3	口无遮拦	การพูดมาก	พูดไม่ยั้ง ไม่ระวังคำพูด
4	口不择言	การพูดมาก	พูดไม่เลือกคำ
5	口出狂言	การพูดมาก	พูดจาโอหัง โอ้อวด
6	信口开河	การพูดมาก	พูดไร้สาระ
7	狗口里吐不出象牙	ความไม่จริงใจ	คนไม่ดีไม่มีทางพูดดี
8	口若悬河	ความสามารถในการพูด	พูดคล่อง พูดเก่ง
9	口传心授	ความสามารถในการพูด	ถ่ายทอดความรู้จากปากและใจ
10	众口铄金	ผลของการพูด	ความเห็นคนหมู่มากสามารถเปลี่ยนความจริงได้
11	祸从口出	ผลของการพูด	ภัยเกิดจากการพูดไม่ระวัง
12	防民之口，甚于防川	ผลของการพูด	การห้ามปากประชาชนยากกว่ากั้นน้ำ
13	ปากปราศรัยใจเหือดคอ	ความไม่จริงใจ	พูดดีแต่คิดร้าย
14	ปากหวานกันเปรี้ยว	ความไม่จริงใจ	พูดดีแต่พฤติกรรมไม่ดี
15	ปากเป็นชกยนต์	การพูดมาก	ปากจัด ชอบตำหนิผู้อื่น
16	ซ้องปากแตก	การพูดมาก	พูดมากจนความลับรั่ว

17	ปากไม่มีหูรูด	การพูดมาก	ปากไว พูดอะไรที่ไม่ควรพูด
18	ปากคนยาวกว่าปากกา	การพูดมาก	ปากคนยากห้าม
19	ละเลงขนมเบื้องด้วยปาก	ความไม่จริงใจ	ดีแต่พูด แต่ทำไม่ได้จริง
20	ปากเปียกปากแฉะ	การพูดมาก	พูดไม่หยุด
21	ปลาหมอตายเพราะปาก	การพูดมาก	พูดไม่ระวังปากจนได้รับอันตราย
22	ปากกับใจไม่ตรงกัน	ความไม่จริงใจ	พูดอย่าง คิดอีกอย่าง
23	ปากว่ามือถึง	ความไม่จริงใจ	พูดอย่างหนึ่ง ทำอีกอย่าง (มีนัยรุนแรง)
24	ปากเป็นเอกเลขเป็นโท	ความสามารถในการพูด	พูดมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ
25	พูดดีเป็นศรีแก่ปาก	พูดจาดี ย่อมเป็นที่นิยมชมชอบ	พูดจาสุภาพ พูดแต่สิ่งที่ดีๆ
26	ปากกัดตีนถีบ	วิถีชีวิต	ดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด
27	ปากไม่สิ้นกลืนน้ำนม	วิถีชีวิต	ยังเด็ก ยังไม่มีประสบการณ์
28	ปากหอยปากปู	การพูดมาก	ชอบนินทา พูดถึงคนอื่นลับหลัง
29	ปากว่าตาขยิบ	ความไม่จริงใจ	พูดอย่างหนึ่ง ทำอีกอย่าง

การวิเคราะห์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่าสำนวนทั้งสองภาษามีบทบาทสำคัญในการสะท้อนภาพพฤติกรรมของบุคคลในสังคม โดยเฉพาะในด้านการพูดซึ่งถือเป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่สัมพันธ์กับการแสดงออกทางสังคม สำนวนเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการเตือนหรือเสียดสีพฤติกรรมเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ผู้ใช้ภาษาตระหนักถึงค่านิยมและหลักจริยธรรมในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นอีกด้วย

5) มิติทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านสำนวน

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ที่ปรากฏในสำนวนจีนซึ่งมีคำว่า “口” (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” มิได้สะท้อนเพียงมิติทางภาษา แต่ยังเผยให้เห็นถึงโครงสร้างความคิดและค่านิยมเชิงวัฒนธรรมที่ฝังอยู่ในจิตสำนึกของผู้ใช้ภาษาทั้งสองกลุ่ม โดยการศึกษาพบว่าสำนวนทั้งหมด 29 สำนวน สะท้อนมิติทางวัฒนธรรมหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การเมืองและอำนาจ การอบรมสั่งสอน ความสัมพันธ์ในสังคม และวิถีชีวิตกับการดำรงชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างเชิงลึกในโลกทัศน์ของไทยและจีน

ในมิติด้านการเมืองและอำนาจ สำนวนจีนจำนวนหนึ่งสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมความคิดเห็นของสาธารณชนและการปกป้องเสถียรภาพของรัฐอย่างชัดเจน เช่น สำนวน “防民之口，甚于防川” ซึ่งเปรียบการห้ามปากประชาชนว่ายากยิ่งกว่าการกั้นน้ำ สะท้อนความตระหนักของผู้มีอำนาจในสังคมจีนต่อพลังของถ้อยคำและการสื่อสารของสาธารณชน ขณะที่ “众口铄金” ชี้ให้เห็นว่าความคิดเห็น

ของมวลชนสามารถบิดเบือนข้อเท็จจริงได้ หรือทำให้สิ่งที่เป็นความจริงกลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นผลจากระบบวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงของรัฐและการควบคุมปากเสียงของประชาชนในทางกลับกัน ส่วนคนไทยในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาไม่ปรากฏเนื้อหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับมิติการเมืองหรืออำนาจรัฐ ซึ่งสะท้อนว่าคนไทยมักให้ความสำคัญกับพฤติกรรมในระดับบุคคลมากกว่าการสื่อสารเชิงโครงสร้างอำนาจ

ในด้านการอบรมสั่งสอน ส่วนคนไทยแสดงบทบาทอย่างเด่นชัดในฐานะที่เป็นเครื่องมือถ่ายทอดค่านิยมทางสังคมและการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม เช่น ส่วน “ปากหวานกันเปรี้ยว” ใช้เตือนสติว่าการพูดดีไฉนจะดีจริง ส่วน “ปากไม่สิ้นกลืนน้ำนม” ใช้เรียกบุคคลที่ยังอ่อนประสบการณ์ ขาดวุฒิภาวะทางสังคม ลักษณะการใช้ภาษาของไทยในบริบทนี้มีโทนนุ่มนวลและโน้มน้าว มีจังหวะคล้องจอง และเป็นมิตรต่อผู้ฟัง โดยมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อมและการไม่เผชิญหน้า ในภาษาจีน แม้จะมีสำนวนที่ใช้เตือนสติเช่นกัน เช่น “祸从口出” ที่หมายถึงภัยพิบัติเกิดจากคำพูด แต่การใช้ภาษาของจีนมักชัดเจนและเด็ดขาดกว่า มีลักษณะของการเตือนภัยหรือแสดงผลร้ายมากกว่าการสั่งสอนโดยอ้อม

ในมิติความสัมพันธ์ทางสังคม ส่วนทั้งสองภาษาต่างมีบทบาทในการสะท้อนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในบริบทของการสื่อสาร เช่น ส่วนจีน “口无遮拦” หรือ “口不择言” แสดงถึงพฤติกรรม การพูดโดยไม่กลั่นกรอง ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมจีนไม่สนับสนุน เนื่องจากส่งผลต่อภาพลักษณ์ของตนเองและความกลมเกลียวในกลุ่ม ส่วนส่วนคนไทย เช่น “ซ้อปากแตก” “ปากไม่มีหูรูด” หรือ “ปากหอยปากปู” ต่างสะท้อนความกังวลเกี่ยวกับการพูดมาก พูดเกินจำเป็น หรือการนินทาผู้อื่น ซึ่งสังคมไทยมองว่าเป็นพฤติกรรมที่บั่นทอนความสามัคคี ความต่างสำคัญคือ ส่วนจีนมักเชื่อมโยงกับผลที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นหรือสังคม ขณะที่ส่วนไทยมักเชื่อมโยงกับคุณธรรมและมารยาทของผู้พูดเอง

ในมิติวิถีชีวิตและการดำรงชีวิต ส่วนไทยแสดงออกถึงความลำบากในการดำรงชีพของประชาชน เช่น “ปากกัดตีนถีบ” ซึ่งสื่อถึงความพยายามในการต่อสู้ชีวิต และ “ปากไม่สิ้นกลืนน้ำนม” ซึ่งแสดงสถานะของผู้ที่ยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอ ทั้งสองสำนวนแสดงให้เห็นโลกทัศน์ของไทยที่เน้นการให้คุณค่ากับประสบการณ์ชีวิต การขยันขันแข็ง และการเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในขณะที่ส่วนจีนในกลุ่มคำว่า “口” (Kǒu) ที่ใช้ในการศึกษานี้ มีลักษณะเป็นส่วนที่มุ่งเน้นพฤติกรรมทางการพูด ความสามารถในการโน้มน้าว หรือผลจากการใช้คำพูด มากกว่าการสะท้อนภาพชีวิตในระดับฐานราก

กล่าวโดยสรุป ส่วนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) ในภาษาจีนมักสะท้อนระบบคิดที่ให้ความสำคัญกับอำนาจของภาษาในเชิงสังคมและการเมือง ขณะที่ส่วนไทยที่มีคำว่า “ปาก” มักมุ่งเน้นไปที่การอบรมพฤติกรรมส่วนบุคคล คุณธรรม และการปรับตัวในสังคม ความแตกต่างนี้อาจเป็นผลจากความแตกต่างของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมการปกครอง และระบบค่านิยมของแต่ละสังคม การทำความเข้าใจอุปลักษณะในแต่ละภาษาจึงไม่เพียงช่วยให้เข้าใจโครงสร้างภาษานั้นเท่านั้น แต่ยังช่วยเปิดเผยโลกทัศน์ภายใต้ภาษานั้นด้วย

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสำนวนจีนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ปาก” โดยเน้นการวิเคราะห์ความหมาย อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ พฤติกรรม และค่านิยมทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านสำนวนของทั้งสองภาษา การวิเคราะห์หาคำอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory) ของ Lakoff และ Johnson (2003) ซึ่งชี้ว่า ภาษาของมนุษย์ไม่ใช่เพียงเครื่องมือสื่อสารเท่านั้น แต่ยังเป็นภาพสะท้อนของกระบวนการคิดผ่านการเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ระหว่างมโนทัศน์ต้นทางและมโนทัศน์ปลายทาง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสำนวนที่มีคำว่า “口” (Kǒu) และ “ปาก” ในทั้งสองภาษาล้วนเกี่ยวข้องกับการพูด การแสดงออก และพฤติกรรมทางสังคม โดยมากมีความหมายเชิงลบ อันสะท้อนถึงความระแวงระวังของสังคมทั้งสองที่มีต่อคำพูดและพฤติกรรมทางวจนภาษา เช่น สำนวน “口是心非” และ “ปากกับใจไม่ตรงกัน” ที่ต่างแสดงถึงความไม่สอดคล้องระหว่างคำพูดกับความคิด หรือ “祸从口出” และ “ปลาหมอตายเพราะปาก” ที่เตือนถึงผลร้ายจากคำพูดโดยขาดความยั้งคิด

จากการจำแนกมโนทัศน์ต้นทางของอุปลักษณ์ พบว่าสำนวนจีนมักใช้ภาพจากธรรมชาติ อารู และอาหาร เพื่อเปรียบเทียบไปยังความคิด เจตนา และผลของพฤติกรรม เช่น “口蜜腹剑” ที่ใช้น้ำผึ้งและดาบในการถ้อยไปสู่ภาพของความไม่จริงใจ ขณะที่สำนวนไทยนิยมใช้ภาพจากพฤติกรรมชีวิตประจำวัน พืช สัตว์ หรือส่วนของร่างกาย เช่น “ปากหอยปากปู” หรือ “ปลาหมอตายเพราะปาก” ซึ่งสะท้อนถึงพฤติกรรมของคนในแบบที่มีบริบทท้องถิ่น และใช้โครงสร้างภาษาที่มีสัมผัสคล้องจองหรือมีเสียงเลียนแบบธรรมชาติ (onomatopoeia) ที่ให้ความรู้สึกใกล้ชิดกับวัฒนธรรมไทยมากกว่า การเปรียบเทียบนี้ช่วยให้เห็นว่า สำนวนจีนมีความเป็นทางการและเนียบทางวรรณกรรมมากกว่า ในขณะที่สำนวนไทยมีพลวัตทางสังคมและเปล่งเสียงตามจังหวะของชีวิตประจำวัน

เมื่อพิจารณาในแง่พฤติกรรมที่สำนวนสะท้อนออกมา พบว่า สำนวนจีนมักเน้นผลกระทบของคำพูด เช่น ความอุนววย ความขัดแย้ง หรืออำนาจในการโน้มน้าว เช่น “众口铄金” และ “防民之口，甚于防川” ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองและสังคมส่วนรวม ส่วนสำนวนไทยมีแนวโน้มเน้นลักษณะนิสัย การอยู่ร่วมในครอบครัวหรือชุมชน เช่น “ปากหนัก” “ปากไม่ลั่นกลืนน้ำนม” หรือ “ปากกัดตีนถีบ” ที่สะท้อนถึงภาวะชีวิตของคนธรรมดา และคุณค่าทางศีลธรรมแบบไทย ผลการวิจัยจึงสามารถยืนยันได้ว่า แม้จะมีความคล้ายคลึงในเชิงโครงสร้างของสำนวนที่เน้น “ปาก” หรือ “口” (Kǒu) เป็นจุดเริ่มต้นของการเปรียบเทียบ แต่อุปลักษณ์และความหมายที่เกิดขึ้นกลับมีลักษณะเฉพาะตามบริบทของแต่ละวัฒนธรรม

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยก่อนหน้า เช่น งานของ Kövecses (2010) ที่เสนอว่ามีทั้งอุปลักษณ์แบบสากลและแบบเฉพาะวัฒนธรรม หรือสิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์ (2559) ที่ศึกษาสำนวนจาก 3 ภาษา โดยเน้นองค์ประกอบทางกายภาพ ผลการศึกษารังนี้ได้ขยายแนวคิดนั้นด้วยการลงลึกถึงพฤติกรรมผลกระทบทางสังคม และกลไกวัฒนธรรมที่อยู่เบื้องหลังโครงสร้างภาษา ในขณะที่งานของ Chunling (2024) ที่ศึกษาชาวทกรรมจีนผ่านอุปลักษณ์ในเชิงการเมือง พบว่าสำนวนจีนจำนวนมากมีรากฐานทาง

วรรณคดีและการใช้ถ้อยคำแบบสืออำนาจ ส่วนสำนวนไทยสะท้อนถึงบริบทในชีวิตจริงมากกว่า โดยมีความยืดหยุ่นทางโครงสร้างและใช้การเปรียบเปรยที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ของผู้พูดในสังคมไทย

ผลการศึกษาครั้งนี้จึงมีคุณูปการต่อการเรียนการสอนภาษาทั้งจีนและไทย โดยเฉพาะในแง่การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ผู้เรียนสามารถเข้าใจเบื้องหลังของคำและวลีผ่านมุมมองเชิงอุปลักษณ์ ซึ่งจะช่วยพัฒนา “ความสามารถในการตีความ” (interpretive competence 诠释能力) และ “ความเข้าใจเชิงวัฒนธรรม” (intercultural competence 跨文化能力) ได้อย่างลึกซึ้ง การเรียนการสอนสามารถออกแบบกิจกรรมที่เน้นการจับคู่วงมโนทัศน์ต้นทางและปลายทาง การอภิปรายเชิงเปรียบเทียบ หรือการให้ผู้เรียนวิเคราะห์สำนวนใหม่ที่พวกเขาได้ยินจากสื่อหรือชีวิตประจำวันเพื่อฝึกการเชื่อมโยงนามธรรมกับประสบการณ์จริง ทั้งนี้ประโยชน์ดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติและการเรียนภาษาจีนในบริบทไทย โดยเน้นให้นักเรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างภาษา ความคิด และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้งสองประการ กล่าวคือ ได้อธิบายความแตกต่างเชิงวัฒนธรรมระหว่างจีนกับไทยอย่างเป็นระบบผ่านกลไกอุปลักษณ์ของสำนวน และในขณะเดียวกันก็ได้ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาศาสตร์เชิงอุปลักษณ์ในระดับลึก โดยเฉพาะการจำแนกวงมโนทัศน์ต้นทางและปลายทางของแต่ละสำนวนอย่างเป็นระบบและสามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งในเชิงภาษาศาสตร์ การศึกษา และวัฒนธรรมข้ามชาติอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า "口" (Kǒu) และสำนวนไทยที่มีคำว่า "ปาก" (Pà:k) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ในด้านการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ผู้สอนภาษาทั้งภาษาจีนและภาษาไทยสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนสำนวนในห้องเรียน โดยควรเน้นการอธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านสำนวน เช่น การที่สำนวนจีนมักสะท้อนมิติทางการเมืองและสังคม ในขณะที่สำนวนไทยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเข้าใจมิติทางวัฒนธรรมเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและใช้สำนวนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบท

2. สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมสำนวนในภาษาถิ่นของทั้งสองประเทศ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้จำกัดเฉพาะสำนวนในภาษามาตรฐาน นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาการใช้สำนวนในสื่อสังคมออนไลน์และสื่อร่วมสมัย เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของสำนวนในยุคดิจิทัล รวมถึงการศึกษาการใช้สำนวนในกลุ่มคนรุ่นใหม่ เพื่อเข้าใจพัฒนาการของภาษาและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ในด้านวิธียาการวิจัย การศึกษาในอนาคตควรใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเพิ่มการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับความถี่และบริบทการใช้สำนวนในชีวิตประจำวัน ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้

ภาษาทั้งสองเพื่อเข้าใจการตีความและการใช้สำนวนในบริบทจริง และอาจพิจารณาการใช้คลังข้อมูลภาษา (Corpus 语料库) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการใช้สำนวนในวงกว้าง

นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า "口" Kǒu และ "ปาก" Pà:k กับสำนวนในภาษาอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์และอิทธิพลทางภาษาและวัฒนธรรมในภูมิภาค การศึกษาในลักษณะนี้จะช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความหมายแฝงเชิงวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค และอาจนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีทางภาษาศาสตร์และการศึกษาข้ามวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ขุนวิจิตรมาตรา. (2541) *สำนวนไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยญักดิ์ โตเจริญบดี. (2561) *การศึกษาเปรียบเทียบคำและสำนวนที่มี '口' และ '嘴' ในภาษาจีนกลางกับ 'ปาก' ในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปิ่นจิตา ดิยวุฒิโรจนกุล. (2564) *การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงในสำนวนจีนกับคำศัพท์และสำนวนไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. ราชบัณฑิตยสถาน.
- สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์. (มกราคม-มิถุนายน 2559) "การศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมผ่านสำนวนไทย จีน และอังกฤษ" *วารสารบัณฑิตศึกษา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น*. 5(1) 59-61.
- Bunkrong, D., Klaokliang, T., Wei, W. H., & Yue, Y. X. (2024) "A Comparative Study of Southern Thai Idioms Containing the Word/Kin/And Chinese Idioms with Similar Meanings" *Cogent Arts & Humanities*. 11(1) 1-14.
- Cheng, Y. (2023) "A Comparative Study of Thai and Chinese Idioms with The Same Meaning" *Journal of Chinese Language and Culture*. 11(2) 103-112.
- Chunling, L. (2024) *A Comparative Study on Conceptual Metaphors of Humans in Thai and Chinese Idioms*. Master's Thesis. Chonburi. Burapha University.
- Kövecses, Z. (2020). *Extended Conceptual Metaphor Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2008) *Metaphors We Live By*. Chicago: University Of Chicago Press.
- Ritchie, L. D. (2013) "Conceptual Metaphors" In: *Metaphor. Key Topics in Semantics and Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press. Page 68-87.
- Zhang, J. (2020) "The Comparative Study of Chinese Idioms Versus Thai Idioms Describing Human Body Parts" Graduate School *Journal Chiang Rai Rajabhat University*. 13(2) Page 99-110.
- 刘洁修, 张月华. (2023) *汉语成语源流大辞典 (全两册) (修订版)*. 北京: 商务印书馆.